

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten

PROTOKOLL - MØTE I VILLREINNEMNDA 04.02.25

Teams kl. 16.00-18.30

Møtegodtgjørelse 3.5 timer (inkl. en times forberedelse).

Tilstede:

Kommune	Medlemmer	Møtt	Varamedlemmer	Møtt
Alvdal	Ingvar Martin Brohaug	X	Oda Grøtting	
Dovre	Odd Leif Angård	X	Gunvor Gauteplass	
Folldal	Solvår Brustad Lilleeng	X	Bjørn Brendbakken	
Hamar	Ivar Skramstad	X	Edel Hoelstad	
Nord-Fron	Jan Roger Bøe Øien		Marthe Dybdalen	
Rendalen	Britt Thorshaug Granrud	X	Tore Håkon Furulund	
Ringebu	Laila Bårdsløkken	X	Arne Fossmo	
Ringsaker	Kjersti Røhnebak	X	Thomas Eriksen	
Sel	Solveig Nymoen	X	Erling Lusæter	
Stor-Elvdal	Kjell Ivar Lind	X	Ellen Cathrine Burchardt	
Sør-Fron	Else Mari Bjørke	X	Hans Mathias Ulberg	
Øyer	Bjørner Killi	X	Unni Staum	
Åmot	Vidar Helgesen	X	Ingebjørg Dybvin	
SFIN	Mari Garmo (observatør)	X		
Sekretær	Marit Vorkinn	X		

SAKER:	
	GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKLISTE
	SØLNKLETEN VILLREINOMRÅDE: TILSTAND OG UTFORDRINGER - v. sekretær i Sølknkletten Villreinområde, Anne Eline Streitlien
2025/4	REFERAT- OG ORIENTERINGSSAKER
2025/5	BEHANDLING AV KLAGESAKER
2025/6	MØTEPLAN FOR 2025
2025/7	BUDSJETT – FORELØPIG
2025/8	ÅRSMELDING 2024
2025/9	UTLYSING AV TILTAKSMIDLER
2025/10	RONDANE-DOVRE NASJONALPARKSTYRE - RIVING OG GJENOPPBYGGING AV MÅSÅBU
2025/11	RONDANE-DOVRE NASJONALPARKSTYRE – PÅBYGG RONDVASSBU
2025/12	EVENTUELT: Godkjenning av protokoll

GODKJENNING AV INNKALLING OG SAKSLISTE

Godkjent.

SØLNKLETTEN VILLREINOMRÅDE: TILSTAND OG UTFORDRINGER - v. sekretær i Sølnekletten Villreinområde, Anne Eline Streitlien

Presentasjonen er vedlagt.

2025/4 REFERAT- og ORIENTERINGSSAKER

Nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet

Nye planretningslinjer ble vedtatt rett før jul. Kommunene skal legge retningslinjene til grunn for arbeidet med egne planer og ved behandling av private planforslag.

Villreinnemnda uttalte seg i høringen av de nye retningslinjene i [Sak 2024/34](#). Forslaget som var på høring hadde et eget punkt om villrein:

«3.8 Villrein: Fylkeskommuner og kommuner skal i sin arealplanlegging ta nødvendige hensyn slik at villreinområder ikke i særlig grad forringes eller går tapt gjennom arealendringer og nedbygging».

Etter høringsrunden er retningslinjene skjerpet, og er nå formulert på følgende måte:

«3.8 Villrein: Arealplanleggingen skal bidra til å nå målet om en helhetlig og restriktiv arealforvaltning i villrein fjellet. Dette innebærer at det skal være en høy terskel for inngrep i villreinens leveområder.»

Klage - Dispensasjon fra kommuneplan for brøyting av Furusjøvegen fra Mysusæter sentrum til Veggumsætra

Både Statsforvalteren og Villreinnemnda ba om at klagen ble gitt oppsettende virkning, noe som innebærer at tiltaket ikke kan gjennomføres før klagen er behandlet. Kommunedirektøren innstilte på oppsettende virkning, men formannskapet vedtok det motsatte med 4 mot 3 stemmer. Selve klagen er ennå ikke behandlet.

Saker med forenkla behandling (enkel mail til kommunen, godkjent av leder og nestleder)

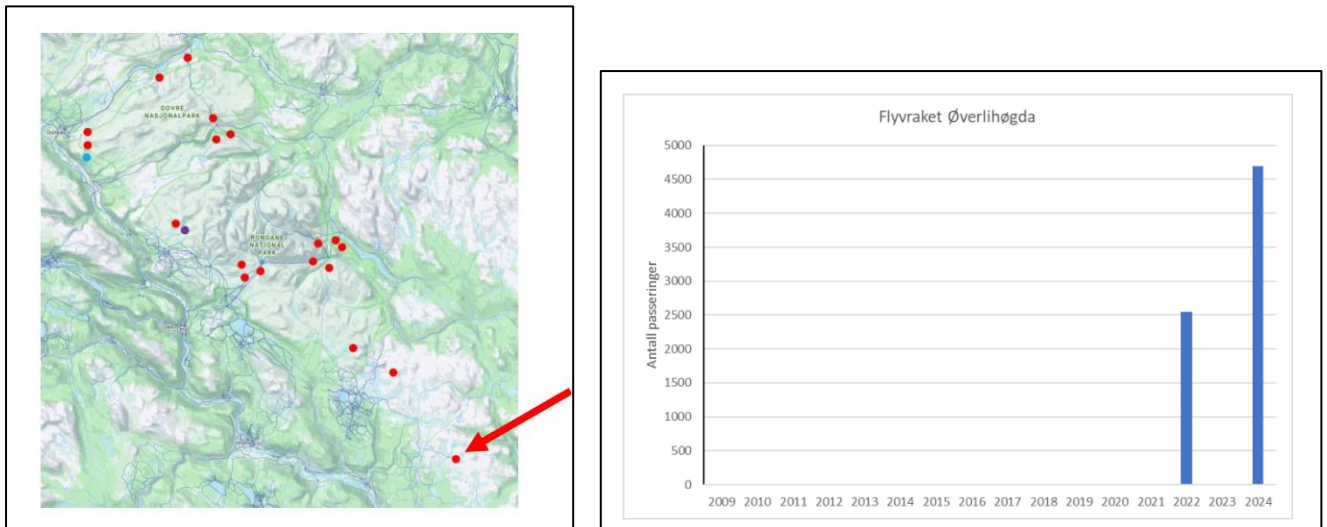
November, Nord-Fron: Søknad om dispensasjon i buffersona til regional plan for å rive eksisterende fritidsbolig (43 m²) for å oppføre en ny med samme størrelse. Det søkes i tillegg om et nytt uthus på 27 m². Følgende mail ble sendt kommunen:

*«Budsjettet for Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten er begrensa, og både i 2023 og 2024 har nemnda måtte begrense saksbehandlingen fra oktober og ut året.
Denne saken er derfor kun gitt forenkla behandling, dvs. vurdering av leder og nestleder.*

Villreinnemnda har ikke innvendinger til at dispensasjon innvilges på de vilkår som utvalg for miljø, landbruk og areal har satt. Nemnda ser det som positivt at utvalget har satt vilkår som sikrer at uthuset blir brukt som uthus, og ikke anneks.»

Fjerning av flyvraket fra krigen ved Øverlihøgda - Ringebu

Øst for Øverlihøgda ligger et flyvrak fra 2.verdenskrig som har blitt et populært turmål. Flyvraket er de siste årene blitt et yndet turmål, med en kraftig trafikkvekst fra sommeren 2022 til 2024. Villreinutvalget for Rondane Sør har i samarbeid med Ringebu fjellstyre og Innlandet fylkeskommune, søkt om midler til å fjerne flyvraket med helikopter fra verdiskapingsprogrammet «Villreinfjellet som verdiskaper». Prosjektrapport er vedlagt.

Figur 1. Lokalisering av flyvraket og ferdselstillinger.

Kilde: Rondane ferdsel 2024. Foredrag Vegard Gundersen, NINA

Besøksstrategi for Hemmeldalen er godkjent av Miljødirektoratet

Se nasjonalparkstyrets [nettsider](#).

Årsrapport 2024 «Norman-prosjektet»

«Normann-prosjektet» omfatter lokale registreringer av villreinens arealbruk i Gråhø/Tjønnseterfjellet (Nord- og Sør-Fron) og ved Veslefjellet/Kuva/ Hardbakken (Dovre). Registreringene i Fron har pågått siden 2007, i Dovre fra 2013. Prosjektet supplerer det pågående FOU-prosjektet for Rondane med GPS-merka simler ved at en får oversikt over bukkene sin arealbruk. Prosjektet har gått over flere år, og har vært støttet av nemnda med 3.000 kr. årlig. Årsrapporten for 2024 er vedlagt.

Tiltaksplan for Rondane villreinområde

Klima- og miljødepartementet har signalisert at de håper å få tiltaksplanen ut på høring i løpet av februar. Dette var imidlertid før SP gikk ut av regjering, og det er uklart om planen blir forsinket som følge av dette.

Vedtak i sak i Stor-Elvdal

Nemnda sendte høsten 2024 et brev til Stor-Elvdal kommune med henstilling om å endre dispensasjonspraksis. Det første vedtaket i kommunen etter at brevet var sendt, er nå mottatt. Kommunen har delvis imøtekommet nemndas høringsuttalelse til saken.

Satser for møtegodtgjørelse 2025

Møtegodtgjørelse:

Leder i møte: kr. 758

Leder, møteforberedelse: 573

Øvrige nemndsmedlemmer: 573

Erstatning for tapt arbeidsfortjeneste:

Dokumentert tap i arbeidsinntekt inntil kr 2516,- pr. dag.

Tapt arbeidsinntekt som ikke kan dokumenteres, men som kan sannsynliggjøres, kan dekkes med inntil kr 1010,- pr. dag.

Koder ved utfylling av skjema:

Møtegodtgjørelse føres med koden 5534 Honorar timer (møtetid og møteforberedelse) og antall timer x timesats

Tapt arbeidsfortjeneste skal føres med koden 5531

FORSLAG TIL VEDTAK

Referat- og orienteringssakene tas til etterretning.

NEMNDAS BEHANDLING

Ingen merknader.

VEDTAK

Referat- og orienteringssakene tas til etterretning.

2025/5 BEHANDLING AV KLAGESAKER

SAKSOPPLYSNINGER

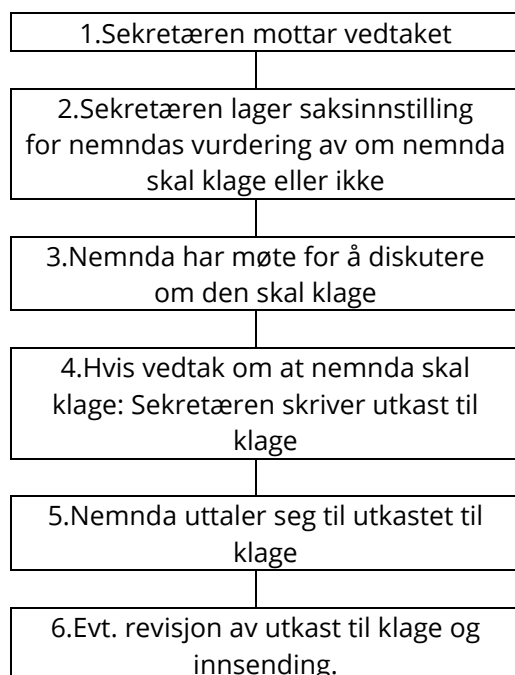
I henhold til [Forvaltningslovas § 29](#) er fristen for å klage 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet frem til vedkommende part. Dvs. at det er en kort frist til saksforberedelse, møte og skriving og godkjenning av klage, særlig når sekretærstillingen kun er en deltidsstilling, slik at villreinnemndas saker ikke alltid kan prioriteres først.

I den forrige nemnda ble spørsmålet om klage eller ikke klage vanligvis avgjort av arbeidsutvalget (leder, nestleder og medlem fra den kommunen tiltaket gjaldt). Leder ble så gitt fullmakt til å godkjenne selve klagen.

Siden ny nemnd ble konstituert i februar 2024 og med mange nye medlemmer, ble det for 2024 valgt å behandle klagesakene i plenum (påbygg eksisterende hytter i Stor-Elvdal og brøyting av veg på Mysusæter), som mailbehandling.

I de to potensielle klagesakene i 2024 viste det seg å være betydelig uenighet i nemnda. Meningsbrytninger i nemnda er kun positivt, men mailbehandling skaper ikke de beste forutsetningene for diskusjoner. Nemnda bør derfor vurdere hvordan framtidige klagesaker skal vurderes. Her er det et motsetningsforhold mellom tidsfrister, arbeidsomfang og å sikre at klagen er representativ for nemndas syn.

Hadde vi hatt bedre tid og mer ressurser ville følgende saksgang for klager vært det ideelle:

Saksinnstillingen til nemnda for å vurdere om nemnda skal klage eller ikke og selve klagen vil ha fellespunkter, men må utformes noe ulikt.

VURDERING

Ut fra erfaringene i de to nevnte klagesakene i 2024, så vil det være en fordel om vurderingen av om nemnda skal klage eller ikke klage, tas på et Teamsmøte og ikke som mailbehandling. Når tidsrammen for hele prosessen er tre uker, kan det imidlertid bli utfordrende å finne møtedatoer på kort varsel (vi vet sjelden når vi får vedtakene som evt. skal påklages). Dersom avgjørelsen om klage/ikke klage tas av arbeidsutvalget og ikke nemnda i plenum, vil det være enklere å finne møtedato (tilsvarer praksisen i forrige nemnd).

Selve klagen vil ta utgangspunkt i regelverket i Plan- og bygningslova eller Naturmangfoldlova. Når nemnda først har bestemt at det skal klages, så er det begrensa skjønnsrom for hvordan klagen kan utformes. Av tidshensyn anbefales det derfor at praksisen fra forrige nemnd videreføres; ved at leder av nemnda gis fullmakt til å godkjenne klagebrevet.

FORSLAG TIL VEDTAK

Om en sak skal påklages avgjøres av nemnda i Teamsmøte, ikke via mailbehandling.

alt. a: Arbeidsutvalget avgjør om saken skal påklages.

alt. b: Villreinnemnda i plenum avgjør om saken skal påklages. Dersom ikke minst 9 av nemndas medlemmer har anledning til å delta på Teamsmøte i de 12 første dagene av klagefristens løpetid, avgjøres saken av Arbeidsutvalget.

Leder av nemnda delegeres myndighet til å godkjenne selve klagebrevet.

NEMNDAS BEHANDLING

Det er viktig med Teamsmøte og ikke mailbehandling når klager skal behandles.

Habilitetsspørsmål skal avgjøres før en sak skal diskuteres.

Det var ulike syn på om klager bør behandles i arbeidsutvalget (ressursbesparende) eller i full nemnd.

Det ble votert over de to alternativene. Alternativ a fikk 10 stemmer, alternativ b fikk 2 stemmer.

VEDTAK

Om en sak skal påklages avgjøres i Teamsmøte, ikke via mailbehandling.

Arbeidsutvalget avgjør om saken skal påklages.

Leder av nemnda delegeres myndighet til å godkjenne selve klagebrevet.

2025/6 MØTEPLAN FOR 2025

Felles oppstartmøte/fagdag for styrene i de tre utvalgene og villreinnemnda høsten 2025?

Bestandsplanene for Rondane Nord og Rondane Sør gjelder for perioden 2021-2025.

Bestandsplanen for Sølnekletten gjelder perioden 2019-2023. Villreinnemnda ga i fjor Sølnekletten tillatelse til å forlenge bestandsplanen med ett år. Det kan være en fordel å ha samkjørt

utarbeiding av nye bestandsplaner, slik at alle tre områder har felles tidsramme for planene og at framgangsmåten blir mest mulig lik (f.eks. er tilveksten i gjeldende planer noe ulikt beregna i nord og sør). Men det betyr at Sølnekletten må få forlenget gjeldende bestandsplan med ett år til. Dette er diskutert med Miljødirektoratet som har åpnet for en slik løsning.

Som oppstart på arbeidet med å revidere bestandsplanene, er det aktuelt å ha et felles oppstartmøte/en fagdag for styrene i de tre utvalgene og villreinnemnda høsten 2025. Til et slikt møte vil det bli invitert fagressurser for å belyse ulike utfordringer i bestandsforvaltningen, f.eks. hvilken betydning innretningen av avskytingen har for bestandsutviklingen. Et slikt møte vil også bidra til erfaringsutveksling på tvers av områdene.

Før koronaepidemien var det flere slike felles møter mellom nemnda og utvalgene, og møtene ble opplevd som nyttige. Det foreslås derfor at ett av nemndsmøtene kombineres med et slikt fellesmøte.

For å være sikre på å ha nok midler på budsjettet for å kunne ha et slikt møte på slutten av året, foreslås det å avvente befarung i september (tradisjonelt har nemnda hatt en to-dagers befarung med innlagt overnatting i september).

Det er i skrivende stund ikke klart når tiltaksplanen for villrein i Rondane kommer på høring. Planen vil ha tre måneders høringsfrist. Vi må vurdere et fysisk møte for å diskutere en høringsuttalelse, siden dette nok blir den viktigste saken i denne funksjonsperioden for nemnda. Det kan bli aktuelt å starte møtet 24.april noe tidligere enn vanlig.

FORSLAG TIL VEDTAK

Det er ønskelig å ha et fellesmøte med styrene de tre villreinutvalgene på slutten av året. Dette kombineres med et ordinært nemndsmøte.

Møtedatoer 2025:

- Torsdag 24. april, alt. mandag 28.april. Venabygdsfjellet, møtestart 13.00/16.00.
- Torsdag 4. september. Venabygdsfjellet. Møtestart kl. 16.00.
- Torsdag 6. november. Venabygdsfjellet, møtestart 10.00: Fellesmøte med villreinutvalgene.

NEMNDAS BEHANDLING

Det er ønskelig å ha et fellesmøte med villreinutvalgene på slutten av året.

For to medlemmer passet 28.april bedre enn 24. april. For øvrige medlemmer passet 24.april best (6)/begge dager passet (2).

VEDTAK

Møtedatoer 2025:

- Torsdag 24. april. Venabygdsfjellet, møtestart 13.00/16.00 (hvis tiltaksplanen kommer på høring blir det møtestart kl. 13.00).
- Torsdag 4. september. Venabygdsfjellet. Møtestart kl. 16.00.
- Torsdag 6. november. Venabygdsfjellet, møtestart 10.00: Fellesmøte med villreinutvalgene (forbehold om at møtedatoen passer for utvalgene)

2025/7 BUDSJETT 2025 - FORELØPIG

Det ble meldt inn behov for 750.000 kroner for 2025. For 2023 og 2024 fikk nemnda 650.000 kroner.

Budsjett- og arbeidsomfanget må følges fortløpende, og det må vurderes å kutte i arbeidsoppgavene dersom en ser at budsjettet ikke strekker til. Både i 2023 og 2024 måtte nemnda innstille det meste av aktiviteten i midten av oktober. 2023 var et ekstraordinært år, da arbeidet med tiltaksplaner etter kvalitetsnormen krevde en ekstrainsats også fra villreinnemnda (nemndas leder var med i prosjektgruppa som utarbeidet en tilråding til tiltaksplan, og flere nemndsmedlemmer deltok på arbeidsverkstedet i juni). I 2024 førte opplæringsdagene for ny nemnd på Dombås både for medlemmer og varamedlemmer til et stort innhogg i budsjettet.

Budsjettildelingen for 2025 er ennå ikke klar, så det fremmes et foreløpig budsjett med ramme som i 2023 og 2024. Økes bevilgningene vurderes budsjettet på nytt på aprilmøtet.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda vedtar et foreløpig budsjett for 2025 som følger:

Møter i nemnda (møtegodtgjørelse, reiser, møterom og servering), samt godtgjøring til nemndsmedlemmer som deltar i eksterne utvalg, prosjekter og møter	340.000 kr.
Administrasjonsutgifter: -Sekretærarbeid (Saksbehandling, organisere møter, arbeid i tilknytning til fellingstillatelse og rapportering, sikre god kontakt mellom villreinnemnda og ulike samarbeidsparter både på arealforvaltnings- og bestandsforvaltningssida, sørge for at nemnda er oppdatert på kunnskapssida) - kontorhold til sekretæren - økonomiforvaltning (regnskapsføring, utbetaling av godtgjørelser og tiltaksmidler)	300.000 kr.
Diverse (Innkjøp «Villreinen», medlemskontingent Villreinrådet, mm.)	10.000 kr.
SUM	650.000 kr.

NEMNDAS BEHANDLING

Tildeling er ikke kommet.

Dersom driftsbudsjettet for nemnda ikke økes for 2025, kan det være aktuelt å ta kontakt med nemnda for Snøhetta. Denne nemnda har også dårlig økonomi, og det kan bli aktuelt med et felles brev til Landbruks- og matdepartementet.

VEDTAK

Villreinnemnda vedtar et foreløpig budsjett for 2025 som følger:

Møter i nemnda (møtegodtgjørelse, reiser, møterom og servering), samt godtgjøring til nemndsmedlemmer som deltar i eksterne utvalg, prosjekter og møter	340.000 kr.
Administrasjonsutgifter: -Sekretærarbeid (Saksbehandling, organisere møter, arbeid i tilknytning til fellingstillatelse og rapportering, sikre god kontakt mellom villreinnemnda og ulike samarbeidsparter både på arealforvaltnings- og bestandsforvaltningssida, sørge for at nemnda er oppdatert på kunnskapsida) - kontorhold til sekretæren - økonomiforvaltning (regnskapsføring, utbetaling av godtgjørelser og tiltaksmidler)	300.000 kr.
Diverse (Innkjøp «Villreinen», medlemskontingent Villreinnrådet, mm.)	10.000 kr.
SUM	650.000 kr.

2025/8 ÅRSMELDING 2024

Årsmeldinga for 2024 er vedlagt.

FORSLAG TIL VEDTAK

Årsmeldinga godkjennes. Årsmeldinga distribueres til kommuner, Statsforvalteren, fylkeskommunen, Miljødirektoratet, Landbruks- og matdepartementet, villreinutvalg og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, samt aktuelle lokalaviser.

NEMNDAS BEHANDLING

Det ble uttrykt tilfredshet med årsmeldinga. Nemnda bør be om at årsmeldinga refereres i kommunestyrene.

Villreinutvalget for Rondane Nord har sendt ut informasjon som viser økende kalvevekter. Informasjon ettersendes fra Dovres representant, og årsmeldinga vurderes endret.

VEDTAK

Årsmeldinga godkjennes. Årsmeldinga distribueres til kommuner, Statsforvalteren, fylkeskommunen, Miljødirektoratet, Landbruks- og matdepartementet, villreinutvalg og Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, samt aktuelle lokalaviser.

2025/9 UTLYSING AV TILTAKSMIDLER 2025

SAKSOPPLYSNINGER

Tiltaksmidlene er årlige midler som er basert på innbetalt fellingsavgift fra jegerne foregående år. Størrelsen på tiltaksmidlene varierer derfor fra år til år, avhengig av fellingskvoter og fellingsprosent det enkelte år. I 2024 hadde nemnda kr. 153.840 til fordeling. For 2025 har vi ennå ikke mottatt beskjed om størrelsen på årets midler. Med større avskyting i 2024 enn 2023, vil imidlertid beløpet øke.

Tiltaksmidlene kan benyttes til å:

- styrke forvaltningen av villreinstammen.
- fremme befolkningens forståelse og kunnskap for villreinen sin bruk av fjellområdene, særlig overfor barn og unge.
- følge opp Regional plan for Rondane og Sølnekletten.
- styrke kunnskapen om artens arealbruk i nåtid og fortid.

Midlene ble i noen år blitt utlyst via mail til de tre villreinutvalgene, aktuelle fjellstyrer og kommuner, samt Norsk Villreinsenter Nord. Mottakerne av e-posten ble også bedt om å gjøre utlysingen kjent for andre aktuelle søkere, f.eks. skoler.

De siste årene har det vært begrensa med midler fordi antall fellingsløyver har gått ned i forhold til tidligere. Arbeidet med bestandsovervåking (minimumstillinger på vinteren, kalvetellinger på sommeren og strukturtellinger på høsten) har imidlertid hatt samme omfang som tidligere for de tre villreinutvalgene. Dvs. at utvalgene har måttet gjøre samme jobb med mindre midler. Tiltaksmidlene de siste årene har derfor i sin helhet gått til arbeid med bestandsovervåking, siden dette arbeidet er et helt nødvendig grunnlag for forvaltning av villreinstammene i Rondane og Sølnekletten.

VURDERING

Det anbefales at nemnda allerede ved utlysingen tar høyde for at tiltaksmidlene for 2025 i sin helhet vil gå til bestandsovervåking, og at midlene derfor bare utlyses overfor de tre villreinutvalgene. Dette vil spare andre aktører for unødvendig søknadsskriving.

FORSLAG TIL VEDTAK

Tiltaksmidlene lyses ut umiddelbart etter styremøtet 4.februar, eller så snart størrelsen på årets tildeling er klar. Søknadsfrist settes til 15.april, for behandling på nemndsmøte i slutten av april. Midlene lyses kun ut overfor de tre villreinutvalgene.

NEMNDAS BEHANDLING

Det ble uttrykt bekymring for at synkende fellingsprosent fører til mindre midler, samt at det trengs stadig flere jegere for å nå ønsket avskyting.

VEDTAK

Tiltaksmidlene lyses ut så snart størrelsen på årets tildeling er klar. Søknadsfrist settes til 15.april, for behandling på nemndsmøte i slutten av april. Midlene lyses kun ut overfor de tre villreinutvalgene.

2025/10 RONDANE-DOVRE NASJONALPARKSTYRE - RIVING OG GJENOPPBYGGING AV MÅSÅBU

VURDERING AV HABILITET

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har mottatt søknad om å rive ei eksisterende måsåbu og erstatte denne med ei ny bu. Bygget er ikke matrikulert, men ligger innenfor Gråsida grunneierlag. Grunneierlaget har gitt tillatelse til at bua kan gjenoppføres. Styrets leder og undertegner av brevet er Odd Leif Angård. Før nemnda behandler saken må nemnda ta stilling til Odd Leif Angards habilitet.

Nåværende nemnd har hittil hatt kun en habilitetsvurdering, i sak 2024/56. Saken gjaldt brøyting av sommerveg. Kommunens representant i nemnda hadde i kraft av å være hytteeier andel i veglaget som søkte om brøyting. Innflytelsen på veglagets beslutninger gjennom årsmøtene vil være begrenset for den enkelte andelshaver når det er over 150 andelshavere totalt.

Habiliteten ble i denne saken vurdert opp mot §6 i forvaltningslova som omtaler habilitetskrav for offentlige tjenestemenn. De reglene som kommer nærmest til anvendelse her er punkt e, som sier at tjenestemannen er inhabil når:

«han leder eller har ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling for et samvirkeforetak, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken, eller et selskap som er part i saken.»

En tjenestemann er også ugild

«når andre særegne forhold foreligger som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet; blant annet skal legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som han har nær personlig tilknytning til».

Villreinnemnda mente at disse føringene ikke var relevante for kommunenes representant i nemnda, og kjente representanten habil til å delta i behandlingen av saken.

FORSLAG TIL VEDTAK

I denne saken er Odd Leif Angård leder av det grunneierlaget som har akseptert søknaden. Grunneierlagets medlemmer vil ha interesse av utfallet i saken, ved at den er retningsgivende for tilsvarende, framtidige søknader fra de av grunneierlagets medlemmer som har bu i området. Ut fra kriteriene i forvaltningslovas §6, jfr. de nevnte punktene foran, vurderes Odd Leif Angård til å være inhabil i saken.

NEMNDAS BEHANDLING

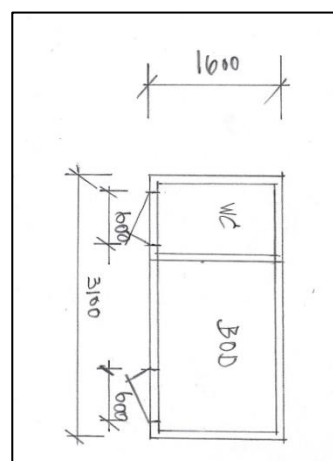
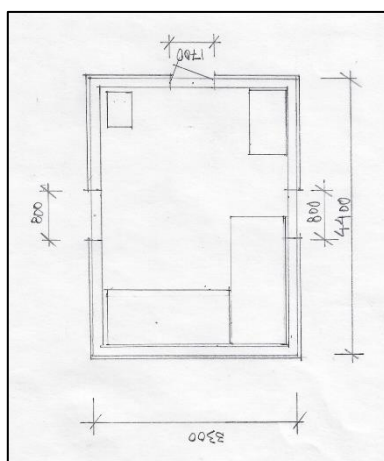
Forslaget til vedtak er i tråd med praksis i offentlig forvaltning. Det ble påpekt at vara bør innkalles når det foreligger inhabilitet.

VEDTAK

I denne saken er Odd Leif Angård leder av det grunneierlaget som har akseptert søknaden. Grunneierlagets medlemmer vil ha interesse av utfallet i saken, ved at den er retningsgivende for tilsvarende, framtidige søknader fra de av grunneierlagets medlemmer som har bu i området. Ut fra kriteriene i forvaltningslovas §6, jfr. de nevnte punktene foran, vurderes Odd Leif Angård til å være inhabil i saken.

SAKSOPPLYSNINGER

Bua som ønskes revet ble opprinnelig oppsatt som måsåbu/jaktbu. Søker oppgir at tømmeret/kledningen har fått råteskader som vanskelig lar seg utbedre på en fornuftig måte. Taket har også fått råteskade på grunn av lekkasje over tid.

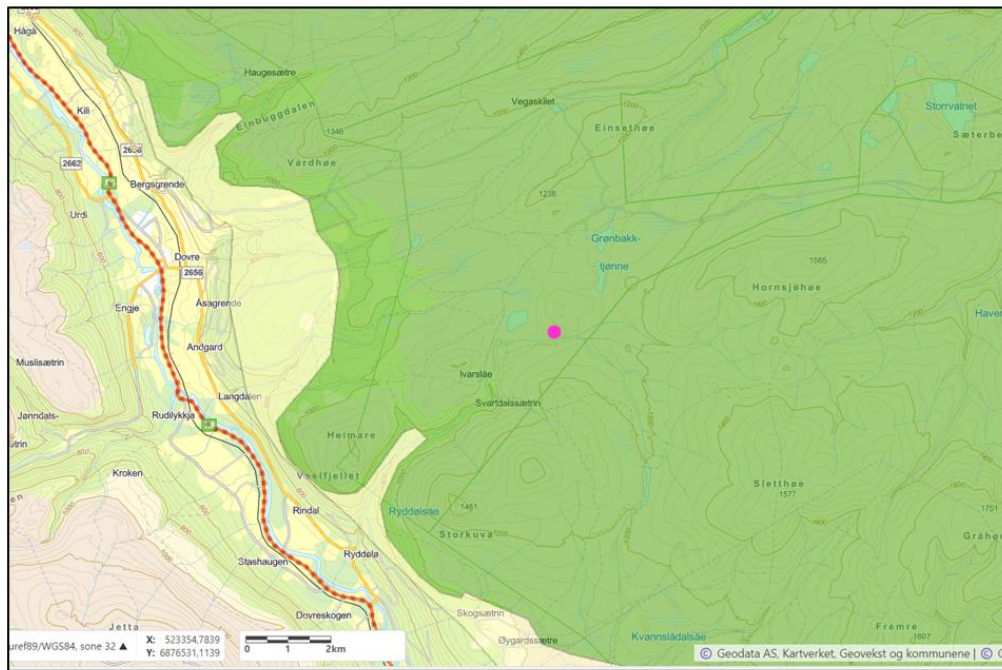

Figur 1. Bilder av bua og buas plassering, samt tegninger av ny bu og nytt uthus

Søker oppgir at eksisterende bygg har en størrelse på 12 m² BYA. Tegning av nytt bygg som er medsendt har målene 3,5 m x 4,4 m, dvs. 15,4 m² BYA. I tillegg søkes det om å bygge nytt uthus med mål 1,6 x 3,1 m = 4,96 m² BYA. Uthuset skal inneholde utedo og plass for lagring av ved, propan og annet utstyr. Dvs. en total økning fra 12 m² BYA til 20,4 m² BYA (vel 70% økning i BYA).

Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølnkletten

Bua ligger i nasjonalt villreinområde i regional plan for Rondane-Sølnkletten. I retningslinjene for det nasjonale villreinområdet heter det at «*Det skal ikke etableres ny fritidsbebyggelse/ fritidseiendommer ut over de som allerede er godkjent gjennom reguleringsplan eller gjennom områder avsatt for fritidsbebyggelse i kommuneplanenes arealdel*».

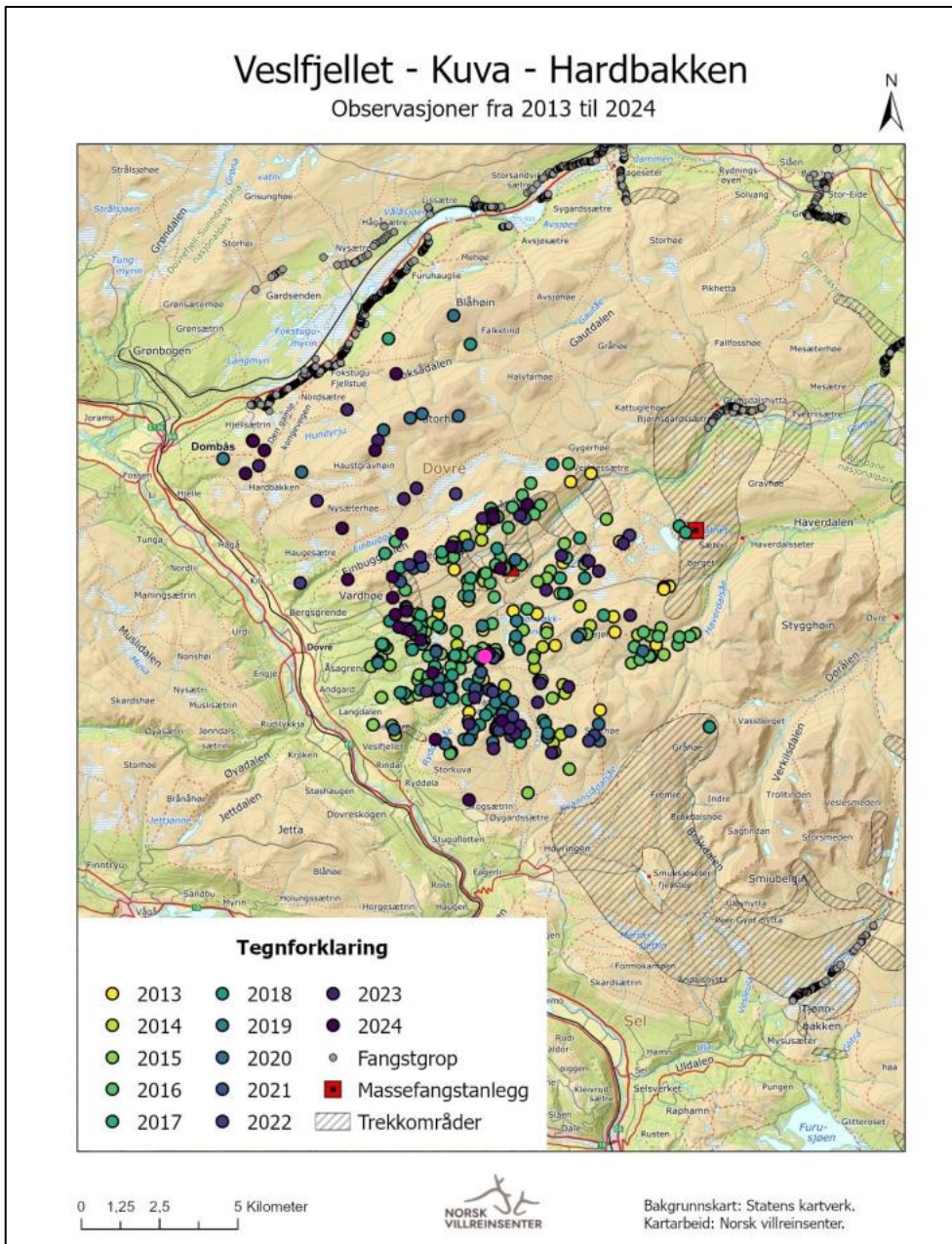

Figur 2. Buas plassering er vist med rosa prikk

Villreinens arealbruk

I arbeidet med kvalitetsnormen for villrein ble kunnskapen om villreinens leveområder oppdatert. Området bua ligger i ble klassifisert som kalvings- og oppvekstområde. Områdene litt lenger ut mot dalen er brukt som vårbeite av bukk. Måsåbua ligger innenfor det området i Dovre som inngår i prosjektet «*Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre*». Her er det foretatt registreringer siden 2013. Fra årsrapporten for Veslefjellet/Kuva i 2024 heter det bl.a.:

«*Heile området blir i større eller mindre grad nytta av rein. Bukkeflokkar er særskilt forventa å bli funne i områda frå Einsethøe - Grønbakken og ned mot skoggrensa frå snøsmelting og tidleg på sommaren*».

Figur 3. Kilde: «Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnseterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslfjellet/Kuva i Dovre-Årsrapport 2024 v/ Per Jordhøy». Bua plassering er markert med rosa prikk.

Nemndas praksis i tilsvarende saker

Nemnda har hatt flere tilsvarende saker de siste årene (f.eks. [2018/13 og 2018/18](#)) og også i samme område; i Einsethø ([sak 2017/33](#)). Også sistnevnte bu ble vurdert til å være i for dårlig stand til å restaureres. Nemnda frarådte at dispensasjon ble innvilget. Nasjonalparkstyret avslø ut fra villreinhensyn søknaden om å sette opp ei ny hytte, men åpnet for at den gamle bua kunne restaureres, og at det kunne bygges en enkel utedo på inntil 2 m² (sak 2017/1950-10). Bua ble seinere restaurert.

Nemnda har hatt en konsekvent praksis for restaurering/rivning av gamle buer i nasjonalt villreinområde, ved at den har akseptert at det har blitt oppført nybygg med samme størrelse og med samme antall sengeplasser som det eksisterende bygget som har stått der fra før.

NASJONALE STYRINGSSIGNALER

Det er de siste årene kommet en rekke nasjonale styringssignaler for forvaltning av villreinens leveområder.

Kvalitetsnorm for villrein/tiltaksplan for Rondane

For å ivareta levedyktige bestander av villrein, i tråd med internasjonale avtaler, ble «Kvalitetsnorm for villrein» etablert som forskrift i 2020. I den første klassifiseringen av de nasjonale villreinområdene ble Rondane villreinområde ble [klassifisert som rødt](#) (dårlig kvalitet). Det skal derfor utarbeides en tiltaksplan for å bedre tilstanden i villreinområdet. Et [villrein faglig innspill](#) er utarbeidet for Rondane. Her er det foreslått fem hovedgrep for å sikre en helhetlig arealforvaltning. Ett av hovedgrepene er å sikre at områder som er relativt uforstyrret forblir uforstyrret. Dette forutsetter en streng dispensasjonspraksis for inngrep og ferdsel. Ferdselen i området bua ligger antas å være begrensa, sammenligna med andre deler av Rondane nord.

Stortingsmelding 18 (2023-2024) Ein forbetra tilstand for villrein

Ett av fem strategiske områder for å bedre tilstanden i norske villreinområder er arealforvaltning. Regjeringen varsler en høy terskel for inngrep og lav grense for innsigelse :

«Regjeringa meiner mellom anna det er nødvendig å etablere ei heilskapleg og restriktiv arealforvaltning i villrein fjellet, det vil seie både for dei 24 villreinområda og for dei områda utanfor villreinområda som påverkar areal som blir brukt av villreinen.»

Nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet

Nye planretningslinjer ble vedtatt i desember 2024. Villreinen har som eneste art fått egne retningslinjer:

«3.8 Villrein: Arealplanleggingen skal bidra til å nå målet om en helhetlig og restriktiv arealforvaltning i villrein fjellet. Dette innebærer at det skal være en høy terskel for inngrep i villreinens leveområder.»

VURDERING

Både regionalplanen for Rondane-Sølnkletten og forskriftene for verneområdene i Rondane tillater at bygninger vedlikeholdes. Her dreier det seg om en bygning i dårlig forfatning, slik at søker mener bua må rives og en ny bygning må settes opp. (Det skal her bemerkes at vurderingen var den samme for tilsvarende bu ved Einsethøe, men at denne likevel ble restaurert når det ikke ble gitt tillatelse til å sette opp ei ny bu). Retningslinjene i regionalplanen for Rondane-Sølnkletten er klare på at ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngås.

Et nytt bygg vil medføre endring av bruksformål. Måsåhusene ble opprinnelig brukt for landbruksformål i avgrensede perioder av året. Mosestaking har som praksis forsvunnet med moderniseringen av landbruket. Jakt er fortsatt matauk for mange lokalt, men regnes ikke som en del av tradisjonell landbruksdrift hvis det ikke er næring av et visst omfang. Et nytt bygg vil derfor ha funksjon som fritidshus, og åpne for helårlig bruk. Dette understrekes av at det også søkes om å få sette opp et uthus.

Selv om et tiltak i seg selv ikke vil medføre store negative konsekvenser for villreinen, må presedensvirkningen vurderes. Å tillate et vesentlig større bebygd areal enn dagens bu i nasjonalt villreinområde uten at det er synliggjort et vesentlig behov for dette, vil ha en negativ presedensvirkning for hele regionalplanområdet. Dette gjelder særlig når bua ligger i et område med begrensa ferdsel pr. i dag. Å tillate et vesentlig større bebygd areal enn dagens bu strider også mot nasjonale styringssignaler, jfr. foran.

Om bua restaureres med samme areal eller det settes opp ei ny bu med samme areal og med samme antall sengeplasser som dagens bu, har liten betydning for villreinen. Det er også rimelig og hensiktsmessig at det tillates oppsatt en enkel utedo på inntil 2 m², jfr. tidligere bu ved Einsethøe.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinen i Rondane nord er sterkt pressa av inngrep og ferdsel, og sommerbeite er en minimumsfaktor. Menneskelig ferdsel i området der bua ligger antas å være begrensa, sammenligna med andre deler av Rondane nord. I det [villreinfaglige innspillet](#) til tiltaksplan som er utarbeidet for Rondane er ett av de foreslåtte hovedgrepene for forvaltning av Rondane villreinområde å sikre at områder som er relativt uforstyrta pr. i dag forblir uforstyrta også i framtida. Dette forutsetter en streng dispensasjonspraksis for inngrep og ferdsel i områder med begrensa forstyrrelser, i samsvar med nasjonale retningslinjer både fra Stortingsmelding 18 (2023-2024) «*Ein forbetra tilstand for villrein*» og de nye statlige planretningslinjene for arealbruk og mobilitet.

Som enkeltinngrep har oppføring av et nytt bygg som erstatning av måsåbua sannsynligvis begrensa betydning for villreinens arealbruk. Det vil imidlertid ha en uheldig presedensvirkning for hele villreinområdet dersom det åpnes for et vesentlig større bebygd areal enn eksisterende bygningsmasse i nasjonalt villreinområde, uten at det er synliggjort et vesentlig behov for dette.

Villreinnemnda frarår ut fra dette at dispensasjon innvilges. Villreinnemnda kan imidlertid akseptere at bua restaureres eller erstattes med et nytt bygg med samme størrelse og antall sengeplasser som eksisterende bygg, samt oppføring av en enkel utedo på inntil 2 m².

NEMNDAS BEHANDLING

Det er mange måsåbuer rundt omkring. Det er ikke lenger bruk for slike buer i gardsdrifta. Det bør derfor være en streng praksis for restaurering.

Det er lite sannsynlig at det kommer retningslinjer om slike buer i tiltaksplanen for villrein, slik at det ikke er grunn til å avvente behandlingen av søknaden.

VEDTAK

Villreinen i Rondane nord er sterkt pressa av inngrep og ferdsel, og sommerbeite er en minimumsfaktor. Menneskelig ferdsel i området der bua ligger antas å være begrensa, sammenligna med andre deler av Rondane nord. I det [villreinfaglige innspillet](#) til tiltaksplan som er utarbeidet for Rondane er ett av de foreslåtte hovedgrepene for forvaltning av Rondane villreinområde å sikre at områder som er relativt uforstyrra pr. i dag forblir uforstyrra også i framtida. Dette forutsetter en streng dispensasjonspraksis for inngrep og ferdsel i områder med begrensa forstyrrelser, i samsvar med nasjonale retningslinjer både fra Stortingsmelding 18 (2023-2024) «*Ein forbetra tilstand for villrein*» og de nye statlige planretningslinjene for arealbruk og mobilitet.

Som enkeltinngrep har oppføring av et nytt bygg som erstatning av måsåbua sannsynligvis begrensa betydning for villreinens arealbruk. Det vil imidlertid ha en uheldig presedensvirkning for hele villreinområdet dersom det åpnes for et vesentlig større bebygd areal enn eksisterende bygningsmasse i nasjonalt villreinområde, uten at det er synliggjort et vesentlig behov for dette.

Villreinnemnda frarår ut fra dette at dispensasjon innvilges. Villreinnemnda kan imidlertid akseptere at bua restaureres eller erstattes med et nytt bygg med samme størrelse og antall sengeplasser som eksisterende bygg, samt oppføring av en enkel utedo på inntil 2 m².

2025/11 RONDANE-DOVRE NASJONALPARKSTYRE – PÅBYGG RONDVASSBU

SAKSOPPLYSNINGER

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har mottatt søknad om ombygging og utvidelse av dagens hovedbygg på Rondvassbu. Formålet med byggeprosjektet er:

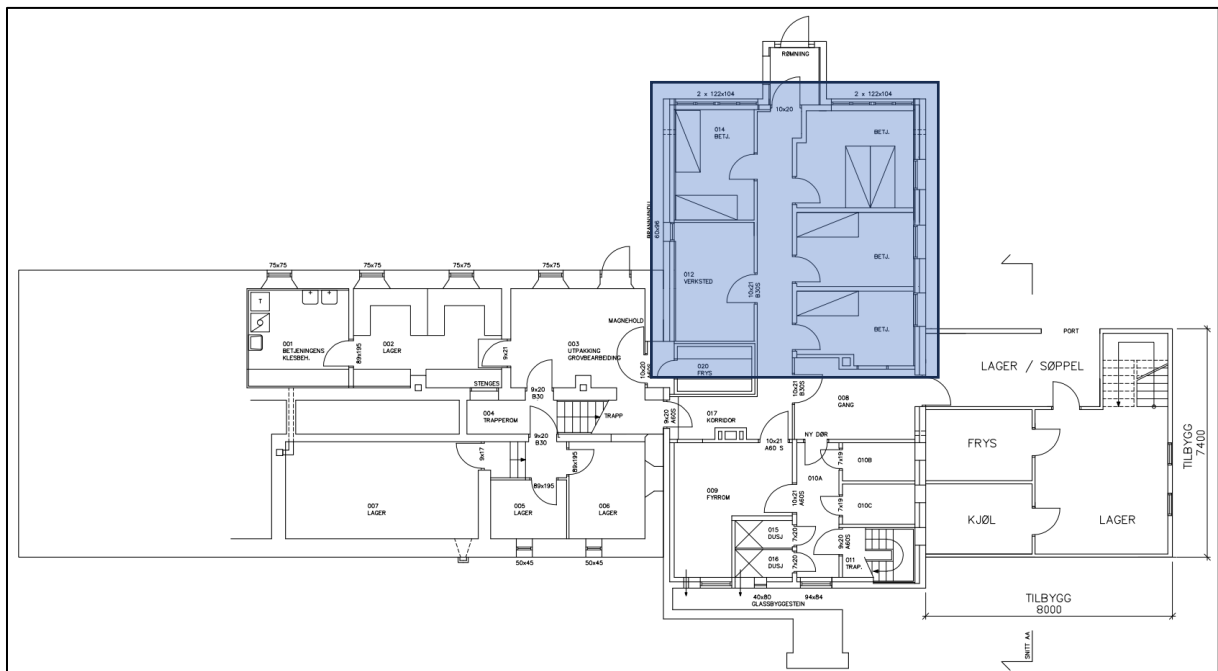
- Utvidelse og modernisering av dagens storkjøkken som er for lite og utidsmessig.
- Utvidelse av kjøøl, frys og lagerfasiliteter (dette vil øke lagerkapasiteten, noe som kan redusere behov for varetransport (dagens omfang av varetransport er ikke oppgitt)).
- Bedre boforholdene for ansatte som jobber på Rondvassbu.

DNT har vurdert at det ikke er mulig å omdisponere øvrige arealer i hovedbygget til storkjøkken, da peisestuer/ spisesaler allerede har for liten kapasitet. Planlagt tilbygg er på 60 m² BYA/109 m² BRA. Det er planlagt kjøkken / bakeri / oppvaskrom i 1. etasje, og fryse-/ kjølerom, samt søppelrom i kjelleretasje.

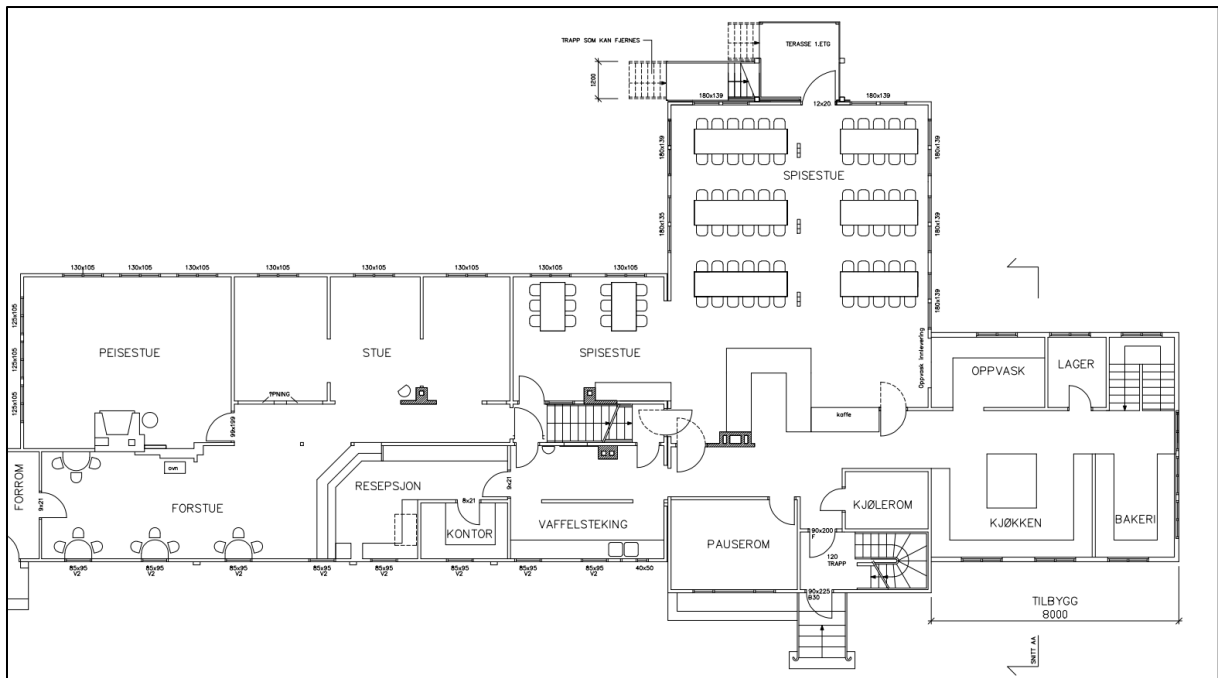
Søker oppgir at det jobber og bor mellom 15-20 sesongarbeidere på Rondvassbu samtidig i sesongen. «*Disse blir hovedsakelig innkvartert i flersengsrom i betjeningsboligen. Det er lite heldig å innkvartere flere ansatte på samme rom da de jobber til forskjellige skift. For å bedre boforholdene for ansatte planlegger vi å fjerne dagens sovesal under spisesalen og erstatte disse med nye ansattrom*».

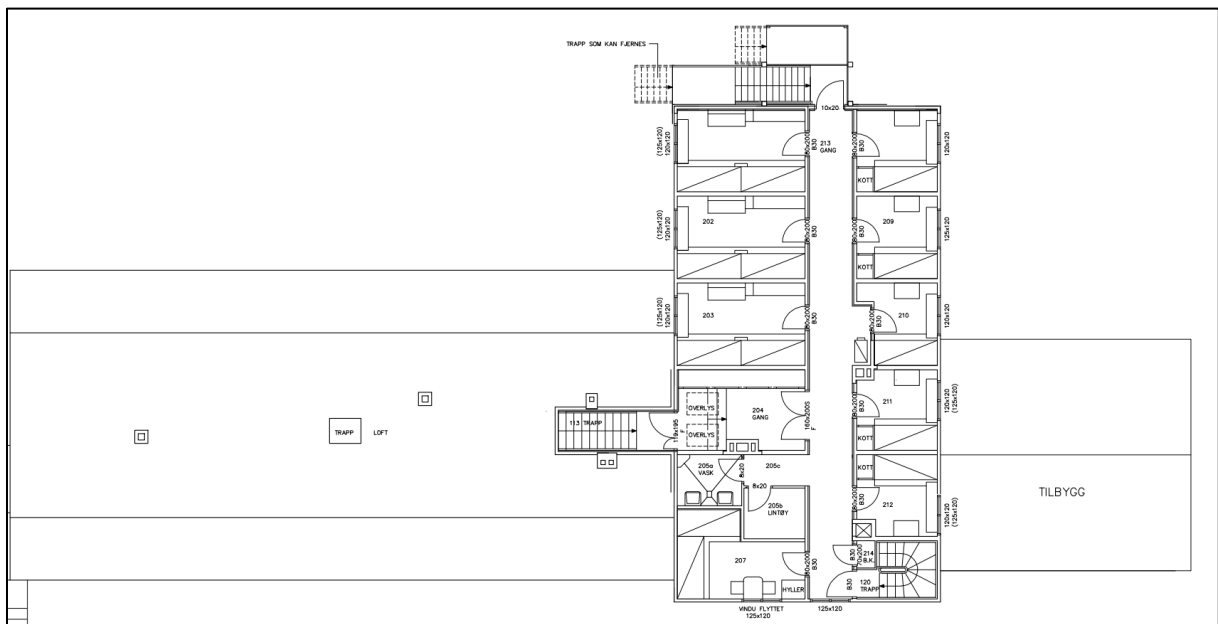
Figur 4. Fasadetegning. Omsøkt tilbygg til venstre.

Figur 5a Plantegninger for underetasje. Fløy med nye betjeningsrom vist med blått.

Figur 5b Plantegninger for 1.etasje

Figur 5c Plantegninger for 2.etasje

Søknaden var ufullstendig, og det ble derfor bedt om tilleggsopplysninger i flere omganger både om hvilken funksjon og antall sengeplasser de ulike byggene har i dag og hvordan de samme byggene er tenkt brukt etter utbyggingen. Det ble også bedt om tilleggsopplysninger for hvordan utbyggingsperioden er tenkt organisert, både tidspunkt på året og transport av håndverkere ut og inn av området.

Til tross for flere henvendelser er det ikke mottatt noen oversikt over totalt antall sengeplasser for anlegget.

Tilleggsopplysninger fra DNT:

Sovesalen i kjelleren som skal fjernes har 18 sengeplasser, for å gi rom for nye betjeningsrom med 6 sengeplasser.

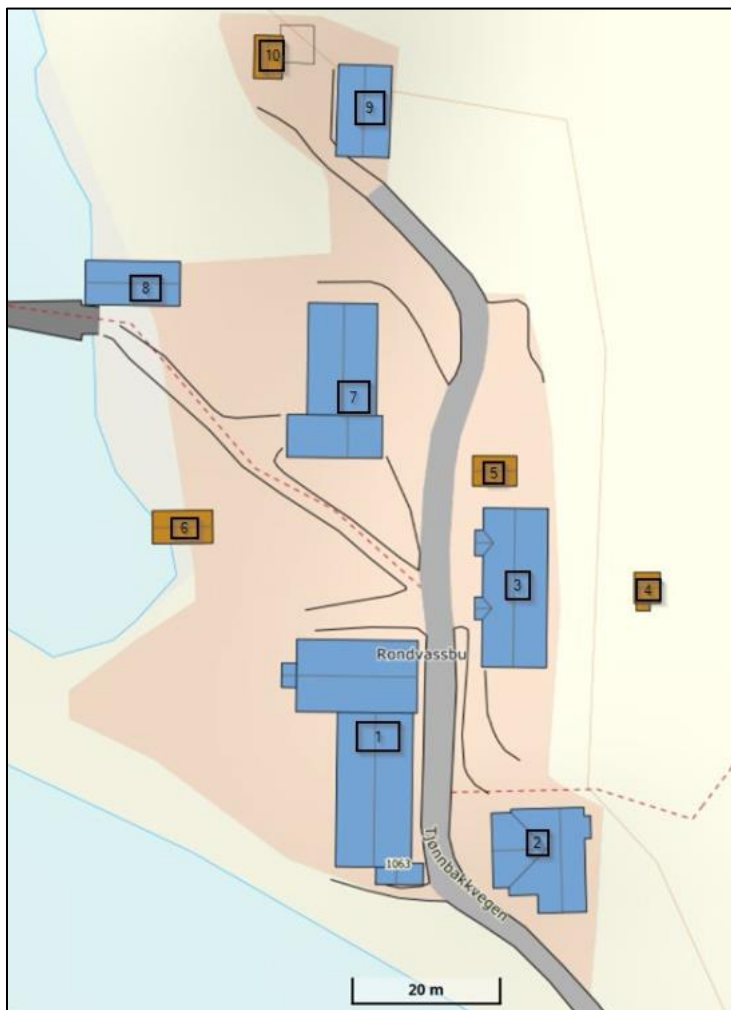
Det ble først opplyst fra DNT at «Eksisterende betjeningsrom vil fortsatt være for betjening, men det vil være færre flersengsrom, slik at flere ansatte får enerom eller dobbeltrom». I en oppklaringsrunde ble det imidlertid klart at i andre etasje på hovedbygningen skal to ansatterom omgjøres til gjesterom med 4 senger.

Anleggsfasen er beskrevet slik:

«Planen for byggeperioden vil være oppstart ifb. åpningen av Rondvassbu som sommersesong. Arbeidene vil pågå gjennom sommeren med unntak i fellesferie. Planen er å ferdigstille på høsten. Håndverkere vil hovedsakelig bo og jobbe på Rondvassbu. Håndverkerne jobber stort sett mandag-torsdag dvs. de kjører inn mandag morgen og ut igjen torsdag ettermiddag.

For å minske transportbehov og legger vi opp til mest mulig prefabrikasjon. Vegger, tak etc.

Det vil bli en gjennomgang med alle firmaer for å fokusere på redusere kjøringen på veien».

Figur 6 Situasjonsplan for Rondvassbu

Navn på bygg:	byggnr:	etg:	Nåværende funksjon	Funksjon etter ombygging
Hovedbygning	1	u	Sovesal, lager teknikk, ansattrom	Lager, teknikk, flere ansattrom
Hovedbygning		1	Resepsjon, spisesal, peisestue, kjøkken	Som før ombygging/ tilbygg
Hovedbygning		2	Ansatterom og gjesterom	Gjesterom
Bestyrer/ansatte hus	2	1	Ansatterom og bestyrerleilighet	Som før ombygging/ tilbygg, men færre sengeplasser pr rom
Servicebygg	3	1	Dusjer, toaletter, tørkerom og teknikk	Som før ombygging/tilbygg
Høydebasseng	4		Ikke i bruk	Ikke i bruk
Garasje	5	1	Avfall, lagring gass, sykler	Ingen endret bruk
lille naust	6	1	Kanoer, brannpumpe	Ingen endret bruk
Losjihuset	7	U	Teknikk	Ingen endret bruk
Losjihuset	7	1	Gjesterom, stue	Ingen endret bruk
Losjihuset	7	2	Gjesterom, sovesal	Ingen endret bruk
Store nauset	8	1	Båtnaust	Ingen endret bruk
Sjølbetjening	9	1	Sjølbetjening	Ingen endret bruk
Nødbu	10	1	Nødbu	Ingen endret bruk

Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane – 2009

Villreinhensyn ble tungt vektlagt da [forvaltningsplanen](#) for de store verneområdene i Rondane ble vedtatt i 2009. Følgende er sakset fra forvaltningsplanen, avsnitt 4.2.2:

Turisthytter

For å ikke legge til rette for økt ferdsel inn i villreinens leveområder vil forvaltningsmyndighetene føre en meget restriktiv praksis for dispensasjoner for nybygg og tilbygg som fører til økt sengeplasskapasitet til utleie. Dette er i tråd med retningslinjene i fylkesdelplanen for Rondane. Verneområdene i Rondane ligger i all hovedsak innenfor, eller helt inntil, leveområdet slik det defineres i fylkesdelplanen.

- Det skal ikke bygges nye turisthytter.
- Det kan ikke påregnes tillatelse til ombygging eller utvidelse av eksisterende turisthytteanlegg, som medfører økt overnattingskapasitet. Ominnredning av eksisterende bygningsmasse er tillatt. Utbygging eller ombygging som er nødvendig som følge av annet regelverk vil være et argument for å kunne gi tillatelse. Primært skal en forsøke å utnytte eksisterende bygningsmasse før det kan være aktuelt å gi byggetillatelse.

Grimsdalshytta

I søknaden om ombygging av Grimsdalshytta, som ble tillatt i 2001 av Dovre kommune, forklarte DNT Oslo og Omegn at den økte kapasiteten med 11 sengeplasser ikke vil føre til behov for utvidelser på de øvrige turistforeningshyttene i Rondaneområdet. Fylkesmannen i Opplands presiserte da i sin uttalelse til tiltaket at dette legges til grunn for fremtidig forvaltning knyttet til verneforskrifter og PBL.

Peer-Gynt hytta

Restaureringsarbeidet er så godt som ferdig på Peer-Gynt hytta. Det kan ikke påregnes tillatelser til restaurering eller utvidelse av bygningsmasse som øker overnattingskapasiteten på hytta. Det har vært på tale å restaurere en liten steinbu på om lag en kvadratmeter, slik at denne kan benyttes som vaskerom. Eventuell søknad om ytterligere å restaurere gjenværende bygningsruiner vil bli behandlet strengt.

Rondvassbu

DNT Oslo og Omegn ga i sin høringsuttalelse til planen signaler om et behov for å utvide/bygge ny garasje, samt en ny bestyrerbolig. Det kan i utgangspunktet ikke påregnes tillatelse til utvidelse av bygningsmassen på Rondvassbu, og i den grad det er behov for endringer må disse søkes løst innenfor eksisterende bygningsmasse/bygningsareal.

Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølknkletten

Figur 7. Blå områder er gamle trekkområder, rossa prikk er lokalisering av Rondvassbu

I retningslinjene til regionalplanene heter det bl.a. at «Ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngås».

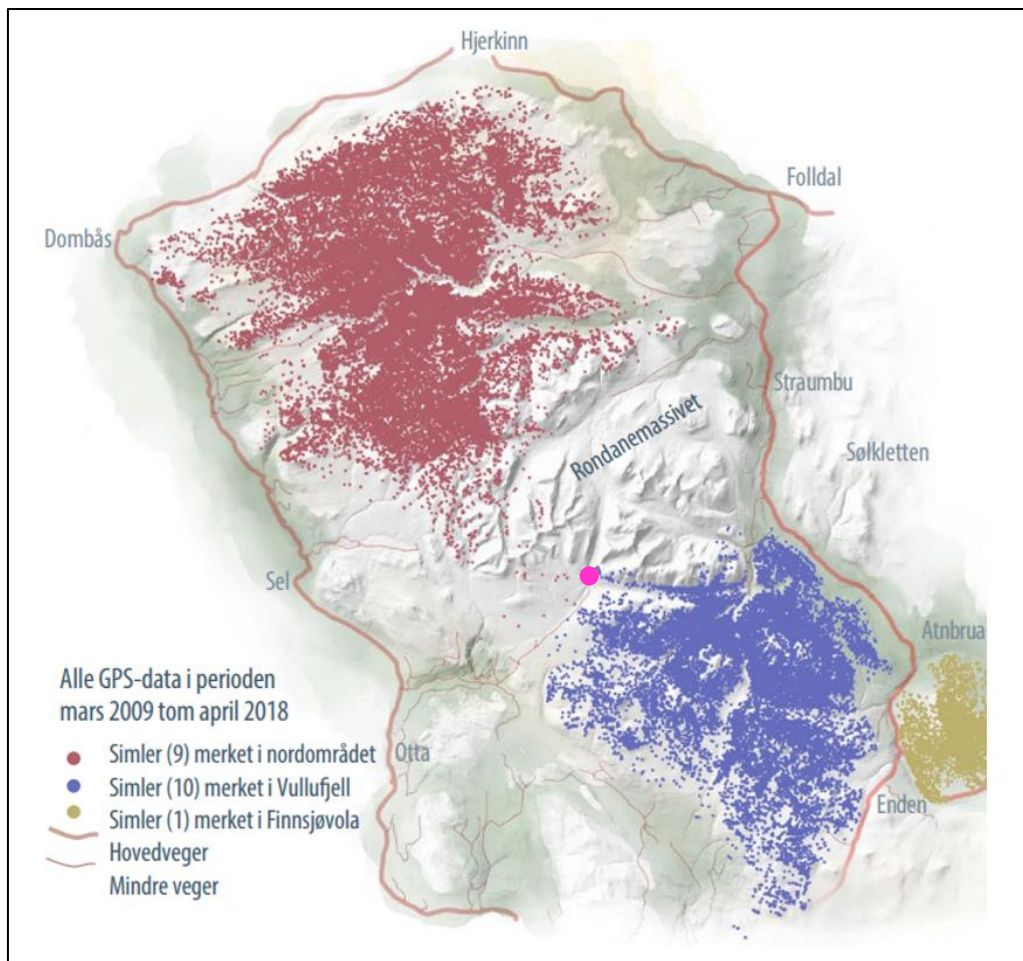
Villreinsens arealbruk

Ferdselen langs vegen fra Mysusæter/Spranget og inn til Rondvassbu og 2000-meterne rundt hytta skjærer tvers over villreintrekket nord-sør. Rondane nasjonalpark sin «far», fjelloppsyn Normann Heitkøtter, advarte om økningen i ferdsel allerede ved 25-års-jubileet for Rondane nasjonalpark i 1987 (<https://www.nrk.no/video/historisk-rondane-for-25-aar-siden-72350>).

Etter 10 års forskning på ferdsel og villrein i Rondane konkluderte Norsk institutt for naturforskning slik i 2019:

«Områdene vest for Rondanemassivet er et svært kritisk område for villreinen. Tidligere var dette den viktigste trekkvegen for reinsdyra mellom nordområdet og Vulufjell. Området er i dag belastet med flere turisthytter, hoteller, veier, parkeringsplass ved Spranget og ferdselsårer i form av merka løyper. Villreinsens trekk gjennom området har opphørt og det er bare en aktiv og planmessig tilrettelegging over lang tid som kan gjenåpne denne trekkpassasjen».

(Strand & Gundersen. 2019. Silhuett Rondane – Hvordan bevare villreinen. [NINA Temahefte 74](#)).

Figur 8. Villreins arealbruk 2009-2018 (Kilde: NINA Temahefte 74.)
Rondvassbu merka med rosa prikk

Data over hvor dyr er felt i villreinjakta indikerer at villreintrekket i stor grad stoppet opp før NINA startet sine registreringer i 2009.

NINA har også gjennomført en [scenarioranalyse](#) for å vurdere effekten av å fjerne infrastruktur på hhv. øst- og vestsida av Rondanemassivet:

«Landskapskonnektiviteten innen Rondane nord ser ganske kritisk ut. Området er stort sett delt i to ved Rondanemassivet pga. en kombinasjon av topografi og turisme øst og vest. Modellen identifiserer kun to bevegelsesmuligheter for villreinen i dag, dersom de skulle bevege seg gjennom hele Rondane nord, selv om i dag kan disse ikke lenger defineres som funksjonelle korridorer for simler (og kalver) i høyturistsesongen om sommeren».

Det har vært reist spørsmål de siste årene om det er mulig å gjenopprette trekket på vestsida av Rondane-massivet. Kryssingen av en flokk på over 100 dyr i oktober 2023 viser gledelig nok at dette er mulig. En flokk fra Vullufjell krysset da innenfor Spranget, oppholdt seg i områdene nordvest for Ula et par dager før de krysset sørover igjen. Dette var i en periode med svært dårlig vær og med minimalt med ferdsel i området. Vindretningen var gunstig, og kryssingen skjedde i en periode der dyr av begge kjønn går sammen (simlene er vanligvis mer våre for forstyrrelser).

NASJONALE STYRINGSSIGNALER FOR VILLREINOMRÅDER

Det er de siste årene kommet en rekke nye nasjonale styringssignaler for forvaltning av villreinens leveområder.

Kvalitetsnorm for villrein/tiltaksplan for Rondane

For å ivareta levedyktige bestander av villrein, i tråd med internasjonale avtaler, ble «Kvalitetsnorm for villrein» etablert som forskrift i 2020. I den første klassifiseringen av de nasjonale villreinområdene ble Rondane villreinområde [klassifisert som rødt](#) (dårlig kvalitet). Den utslagsgivende måleparameteren for klassifiseringen til dårlig kvalitet var funksjonelle trekkpassasjer under delnorm 3. Trekkpassasjene øst og vest for Rondanemassivet er de områdene hvor trekket er mest redusert.

Klima- og miljødepartementet har igangsatt et arbeid med en tiltaksplan for å bedre kvaliteten på villreinområdene. Et [villreinfaglig innspill](#) er utarbeidet for Rondane. Klima- og miljødepartementet er i ferd med å bearbeide tilrådingene til tiltaksplaner, og vil sende et forslag til tiltaksplan på høring i nær framtid. Hvilke tiltak som blir vedtatt for å gjenopprette trekket forbi vestsida av Rondanemassivet er derfor ikke fastlagt ennå.

Stortingsmelding 18 (2023-2024) Ein forbetra tilstand for villrein

Ett av fem strategiske områder for å bedre tilstanden i norske villreinområder er arealforvaltning. Regjeringen varsler en høy terskel for inngrep og lav grense for innsigelse :

«Regjeringa meiner mellom anna det er nødvendig å etablere ei heilskapleg og restriktiv arealforvaltning i villrein fjellet, det vil seie både for dei 24 villreinområda og for dei områda utanfor villreinområda som påverkar areal som blir brukt av villreinen».

Nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet

Nye planretningslinjer ble vedtatt i desember 2024. Villreinen har som eneste art fått egne retningslinjer:

«3.8 Villrein: Arealplanleggingen skal bidra til å nå målet om en helhetlig og restriktiv arealforvaltning i villrein fjellet. Dette innebærer at det skal være en høy terskel for inngrep i villreinens leveområder.»

Klageavgjørelser stadfestet av nasjonale myndigheter – bygninger – Rondane nasjonalpark

Rondane nasjonalparkstyre har ført en streng praksis i forhold til tilbygg i nasjonalparken, også bygg som ikke har medført økt overnattingskapasitet. Flere saker er påklagd, men Miljødirektoratet har i disse klagenes stadfestet nasjonalparkstyrets forvaltningspraksis:

1.Søknad om oppføring av tilbygg på eksisterende naust ved Fremre Vulutjønn i Rondane nasjonalpark slik at naustet ga rom for to båter.

Nasjonalparkstyret avslo søknaden. Etter klage stadfestet Miljødirektoratet nasjonalparkstyrets vedtak og viste bl.a. til at «En dispensasjonspraksis som i utstrakt grad tillater ny bygningsmasse for å ivareta materiell og utstyr vil være i strid mot verneformålet som blant annet er å bevare fjellområdets urørthet. Det vises til den strenge forvaltningspraksis som foreligger for denne type inngrep og Miljødirektoratet er enig med Nasjonalparkstyret i at en dispensasjon vil kunne ha en uheldig presedensvirkning.».

2. Søknad om oppføring av en platting (8-9 m²) på hytteeiendom nær Peer Gynt turisthytte. Nasjonalparkstyret avslo søknaden. Etter klage stadfestet Miljødirektoratet nasjonalparkstyrets vedtak og viste bl.a. til at «Miljødirektoratet er enig med nasjonalparkstyret i at en tillatelse vil kunne medføre en negativ presedens da det vil legge grunnlag for en praksis som vil kunne påvirke landskapets urørthet». Miljødirektoratet viste også til at vedtaket var i samsvar med eksisterende forvaltningspraksis.

VURDERING

Skal en nå målene i Stortingsmelding 18 (2023-2024) «*Ein forbetra tilstand for villrein*» om

- å stoppe den negative utviklinga i villreinområdene innen 2030
- å oppnå minimum middels kvalitet for alle villreinområdene innen 2050
- å oppnå god kvalitet for alle nasjonale villreinområder innen 2100.

er det nødvendig å gjenopprette villreintrekkene øst/vest for Rondanemassivet.

Det må derfor forventes at det i regjeringens tiltaksplan for villrein i Rondane vil komme tiltak for å redusere ferdselen i de tidligere trekkområdene øst og vest for Rondanemassivet. Kryssingen av rein fra Vulufjell og til områdene nord for Ula høsten 2023 viser at det fortsatt er mulig å gjenopprette et trekk vest for Rondanemassivet. Hvor lenge en har et slikt «vindu» for å gjenopprette trekket er uvisst. I en situasjon hvor det er stort fokus på å redusere ferdselen, må nye tiltak som kan medføre økte forstyrrelser vurderes grundig.

Vil de omsøkte tiltakene kunne føre til økt ferdsel eller andre forstyrrelser?

Et nytt kjøkken og økt lagerkapasitet medfører ikke økt overnattingskapasitet. Sammen med foreliggende søknad om strømframføring til hytta, innebærer imidlertid de omsøkte tiltakene en vesentlig standardheving, som potensielt kan medføre økt bruk.

Åpningstiden på turisthyttene er ikke regulert verken i verneforskriften eller forvaltningsplanen for Rondane nasjonalpark. Dvs. at det er opp til DNT å regulere åpningstidene på sine hytter. DNT Oslo og Omegn har hittil vært ansvarlige i forhold til villreininteressene, bl.a. ved å holde de selvbetjente hyttene stengt i perioden 1.mai-10.juni pga. villreinkalving. Bestyrere på turisthyttene hos DNT Oslo & Omegn har etter det vi kjenner til, ikke fastlønn, slik bestyrere i enkelte andre turistforeninger har. Når bestyrers lønn avhenger av omsetningen på hyttene, vil det være et incitament for å utvikle aktiviteter som trekker flere besøkende, og avholde lukka arrangementer utenom ordinære åpningstider for de betjente hyttene, jfr. bryllupsfeiring på Rondvassbu høsten 2023. Slike lukka arrangementer vil kunne medføre økt ferdsel i de roligste periodene i fjellet.

Søknaden innebærer å fjerne 18 sengeplasser i sovesal i underetasjen på dagens hovedbygning til fordel for fire nye betjeningsrom med seks sengeplasser. I følge DNTs [bookingsider](#) har Rondvassbu i dag fire flersengsrom/sovesaler, med i alt 58 senger (rom med hhv. 8, 16, 16 og 18 senger).

To av nåværende betjeningsrom i andre etasje på hovedbygningen ønskes omgjort til gjesterom. Tomannsrom antas å være mer attraktive for dagens fjellvandrere enn flersengsrom. I perioder med fullt belegg vil ombyggingen føre til en reduksjon i antall sengeplasser (selv om det samla stuearealet i hovedbygning og losjhus er stort, og gir muligheter for overnatting på madrass på

golvet i krisetilfeller), mens i perioder det ikke er fullt belegg vil muligheten for forhåndsbooking av tomannsrom kunne medføre noe økt trafikk.

Samla belastning – Naturmangfoldlovas §10

Byggesøknaden som nå er sendt omfatter ikke transport av byggematerialer og håndverkere, slik at en ikke kjenner omfanget av trafikken og dermed hvilken mer-forstyrrelse som vil bli i det aktuelle trekkområdet på vegen inn til Rondvassbu.

DNT har opplyst at byggearbeidene skal skje i samme periode som den betjente hytta er åpen, med unntak av fellesferie. Håndverkere skal jobbe stort sett mandag-torsdag, og bo på Rondvassbu fra mandag til torsdag. For å minske transportbehovet skal det legges opp til mest mulig prefabrikasjon. Det er dermed knyttet betydelig usikkerhet til omfanget av transport/ferdsel, og det blir vanskelig å vurdere de samla virkningene av tiltaket. Dersom byggetillatelse gis, må transport omsøkes separat seinere. Men dersom det først blir gitt byggetillatelse, er det lite trolig at det ikke innvilges nødvendig transport for å gjennomføre tiltaket.

Villreinnemnda uttalte seg i [Sak 2024/50](#) til søknad om strømframføring til Rondvassbu. Tiltaket innebærer at kabel er tenkt lagt i eksisterende grusvei fra toppen av Tjønnbakken og inn til Rondvassbu. Det er anslått en anleggsperiode på 6-7 måneder. Gravingen skal fordeles over to somre, med forbehold om at graveperioden kan bli lengre dersom uforutsette hendelser oppstår. Det foreslås at graving ikke skal foregå i juli/være begrenset pga. turistsesong og ferietid. Graving vil derfor foregå i juni og etter juli. Søknad om strømframføring og foreliggende søknad må etter Nml §10 vurderes i sammenheng.

Presedens

Utbygging av turisthytter i Rondane var tema ved utarbeiding av gjeldende forvaltningsplan fra 2009, og det har siden vært en klar retningslinje at behov for endringer må løses innenfor eksisterende bygningsmasse/bygningsareal. Denne søknaden innebærer en stor arealutvidelse (109 m² BRA), og dermed et brudd med gjeldende forvaltningsplan og den strenge praksisen for utvidelse av bygningsareal innen nasjonalparken, som nasjonalparkstyret har ført. En tillatelse til en slik utvidelse vil ha presedens for de betjente turisthyttene i Grimsdalen, Haverdalsseter og Dørålen (to turisthytter). (Bjørnhollia ligger utenfor nasjonalparken).

Siden 2009 er kunnskapen om ferdselens negative konsekvenser for villreinen i Rondane og andre villreinområder blitt grundig dokumentert. Det er også kommet klare signaler fra nasjonale myndigheter om en mer restriktiv arealpolitikk i villreinområdene. I tillegg står vi overfor en periode med vedtak og gjennomføring av tiltaksplaner for villrein, der politisk ledelse i Klima- og miljødepartementet i flere sammenhenger har pekt på at skal vi greie å ta vare på villreinen er kraftfulle tiltak nødvendig. Alle må gjøre litt, og vi må fordele byrdene rettferdig.

Dersom søknaden for utvidelse av Rondvassbu godkjennes som den nå foreligger, vil dette lokalt kunne bli opplevd som særbehandling av DNT. Det vil derfor kunne bli vanskeligere å videreføre den strenge og gode dispensasjonspraksisen nasjonalparkstyret har hatt i byggesaker både i nasjonalparken og andre verneområder de er myndighet for. Det er også en betydelig risiko for at den lokale oppslutningen om regjeringens kommende tiltaksplan for villrein i Rondane vil bli redusert, og at gjennomføringen av tiltak blir vanskeligere.

FORSLAG TIL VEDTAK

Skal en nå målene i Stortingsmelding 18 (2023-2024) «*Ein forbetra tilstand for villrein*» om

- å stoppe den negative utviklinga i villreinområdene innen 2030
- å oppnå minimum middels kvalitet for alle villreinområdene innen 2050
- å oppnå god kvalitet for alle nasjonale villreinområder innen 2100.

er det nødvendig å gjenopprette villreintrekkene øst/vest for Rondanemassivet.

Det må derfor forventes at det i regjeringens tiltaksplan for villrein i Rondane vil komme tiltak for å redusere ferdselen i de tidligere trekkområdene øst og vest for Rondanemassivet. I en situasjon hvor det er stort fokus på å redusere ferdselen, må nye tiltak som kan medføre økte forstyrrelser i disse områdene vurderes grundig.

Tiltaksplanene skal revideres minst hvert åttende år. Dersom det nå ikke foreslås eller gjennomføres tiltak som har den ønskede effekt for villreinen, er det en reell risiko at det blir nødvendig å gjennomføre strengere restriksjoner seinere. Det er derfor viktig at alle parter nå følger opp regjeringens politikk om en restriktiv arealforvaltning i villreinområdene.

Foreliggende søknad omfatter en stor arealutvidelse (109 m² BRA). Den bryter dermed med gjeldende forvaltningsplan og den strenge praksisen for utvidelse av bygningsareal innen nasjonalparken, som nasjonalparkstyret har ført. En standardheving som omsøkt medfører ikke økt overnattingskapasitet, men en betydelig standardheving åpner for utvidelse av driftssesongen. Å øke antall tomannsrom vil kunne føre til noe økt trafikk i lavsesong.

Uten at tegninger for nåværende planløsning i eksisterende bygg er medsendt søknaden, er det vanskelig å vurdere om det finnes alternative muligheter innenfor dagens totale bygningsmasse for å løse utfordringene Rondvassbu har med for lite kjøkken. (I søknaden vises det kun til at løsninger innenfor dagens hovedbygning er vurdert). Er det f.eks. mulig å plassere nye ansatterom i andre bygninger innenfor anlegget, og benytte nåværende sovesal i kjelleretasjen til bakeri og vaffelsteking?

Villreinnemnda tilrår derfor primært at det ses på alternative og mindre omfattende løsninger for utbygging på Rondvassbu.

Det må uansett gjennomføres en samla vurdering av tiltak for strekningen inn til Rondvassbu, der også transportbehov- og løsninger for dette tiltaket, samt framføring av strøm til Rondvassbu vurderes samla (jfr. naturmangfoldlovas §10).

Slik vi forstår søknaden, er det kjøkkenkapasiteten som er den mest prekære utfordringen for driften av Rondvassbu. Dersom nasjonalparkstyret velger å tillate en utbygging av kjøkken utenom eksisterende bygningsmasse, tilrår nemnda det settes vilkår som sikrer at ferdselen i området ikke øker:

- Ansatterom skal ikke benyttes til annet enn overnatting av ansatte.
- Omgjøring av ansatterom til gjesterom tillates ikke.
- Utenom ordinær driftssesong for betjent hytte (fra starten av skolenes vinterferie til og med andre påskedag og fra 20.06 til og med 14. september) skal ikke hovedhytte eller losjhus benyttes til arrangementer eller virksomhet utenom nødvendig vedlikehold eller ettersyn.

- Nødvendig transport i forbindelse med byggearbeider avgrenses til perioden den betjente hytta er åpen.

NEMNDAS BEHANDLING

Dette er en vesentlig sak for villreinen. Nasjonalparkstyret bør derfor utsette behandlingen av saken til tiltaksplanen for villrein i Rondane er godkjent.

Tiltakshaver sier i søknaden at fordelene er mindre enn ulempene. Dette er en vurdering nemnda bør bestride. Vil f.eks. en vesentlig høyere standard medføre et økt aktivitetsnivå på Rondvassbu?

Det er viktig å ha prinsipper og rammer for DNTs virksomhet i villreinområdene, og se helheten. De vilkår som er foreslått for en eventuell dispensasjon er derfor viktige. Dersom Rondvassbu får tillatelse til en vesentlig utvidelse vil dette ha presedens for andre turisthytter.

Nemnda ønsket å skjerpe vedtaket i forhold til forslaget i saksinnstillingen. Ut fra endringsforslagene som var innkommet før møtet og diskusjonen under møtet, fikk sekretæren i oppdrag å formulere et nytt forslag til vedtak. Dette ble behandlet pr. mail påfølgende dag.

Nytt forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

VEDTAK

Skal en nå målene i Stortingsmelding 18 (2023-2024) «Ein forbetra tilstand for villrein» om

- å stoppe den negative utviklinga i villreinområdene innen 2030
- å oppnå minimum middels kvalitet for alle villreinområdene innen 2050
- å oppnå god kvalitet for alle nasjonale villreinområder innen 2100.

er det nødvendig å gjenopprette villreintrekkene øst/vest for Rondanemassivet.

Det må derfor forventes at det i regjeringens tiltaksplan for villrein i Rondane vil komme tiltak for å redusere ferdselen i de tidligere trekkområdene øst og vest for Rondanemassivet. I en situasjon hvor det er stort fokus på å redusere ferdselen, må nye tiltak som kan medføre økte forstyrrelser i disse områdene vurderes grundig.

Når vesentlighet vedrørende fordeler versus ulemper vurderes i saken, må hensynet til ulemper for villreinen vektas tungt.

Foreliggende søknad omfatter en stor arealutvidelse (109 m² BRA). Den bryter dermed med gjeldende forvaltningsplan og den strenge praksisen for utvidelse av bygningsareal innen nasjonalparken, som nasjonalparkstyret har ført. En standardheving som omsøkt, sammen med framføring av strøm, medfører ikke økt overnattingskapasitet, men en betydelig standardheving åpner for utvidelse av driftssesongen. Å øke antall tomannsrom vil kunne føre til noe økt trafikk i lavsesong.

En slik utbygging vil ha presedens for andre turisthytter i området, og kan føre til ønsker om økt utbygging også på de andre turisthyttene. Det er i tillegg en betydelig risiko for at det vil bli

vanskeligere å få gjennomført tiltak i tiltaksplanen for villrein i Rondane som begrenser andres bruk, når én aktør får tillatelse til en stor utvidelse.

1. Villreinnemnda tilrår primært at nasjonalparkstyret utsetter behandlingen av søknaden til tiltaksplanen for villrein i Rondane er godkjent.

2. Villreinnemnda tilrår sekundært at det ses på alternative og mindre omfattende løsninger for utbygging på Rondvassbu fortrinnsvis i form av ombygging av eksisterende bygningsmasse.

Nemnda tilrår at det ved en eventuell tillatelse til en mindre utbygging settes vilkår som sikrer at ferdselen i området ikke øker:

- Ansatterom skal ikke benyttes til annet enn overnatting av ansatte.
- Omgjøring av ansatterom til gjesterom tillates ikke.
- Utenom ordinær driftssesong for betjent hytte (fra starten av skolens vinterferie til og med andre påskedag og fra 20.06 til og med 14. september) skal ikke hovedhytte eller losjihus benyttes til arrangementer eller virksomhet utenom nødvendig vedlikehold eller ettersyn.
- Nødvendig transport i forbindelse med byggearbeider avgrenses til perioden den betjente hytta er åpen.

Før tillatelse eventuelt gis må det gjennomføres en samla vurdering av tiltak for strekningen inn til Rondvassbu, der også transportbehov- og løsninger for dette tiltaket, samt framføring av strøm til Rondvassbu vurderes samla (jfr. naturmangfoldlovas §10).

2025/12 EVENTUELT: Godkjenning av protokoll

Nemndas leder fremmet følgende forslag:

Nemnda har hatt som praksis at protokollen er sendt alle møtedeltakere med en ukes frist for kommentarer. For å redusere arbeidsbelastningen på nemndas medlemmer og for å kunne gi raskere tilbakemelding i saker som haster/har kort høringsfrist, foreslås det å endre praksis. Det foreslås at nemnda ved møtets oppstart velger en møtedeltager til å godkjenne protokollen sammen med leder. Dette tilsvarer praksisen f.eks. i nasjonalparkstyrene.

Det foreslås å starte alfabetisk etter kommunenavn. For dette møtet foreslås derfor Ingvar Martin Brohaug til å underskrive protokoll sammen med leder.

NEMNDAS BEHANDLING

Det er greit at leder pluss en møtedeltager underskriver protokollen, men alle bør ha en mulighet til å respondere på utkastet til protokoll. Dette er en viktig kvalitetskontroll. Fristen for å kommentere kan være kort.

VEDTAK

Protokoll fra villreinnemndsmøtene godkjennes av leder og et nemndsmedlem som velges ved møtestart. Alle nemndsmedlemmer gis anledning til å kommentere utkastet til protokoll, med minimum ett døgn's frist. Ingvar Martin Brohaug ble valgt til å underskrive protokollen fra møtet 4.februar 2025.